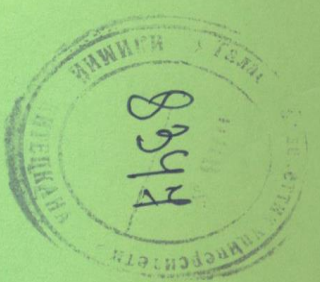

210e

63
55-12

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮУ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ
ТАЛДАС МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ
КЕСИПТИК ОРТО БИЛИМ БЕРҮУ БӨЛҮМУ

“Кыргызстандын тарыхы” предмети боюнча практикалык сабактарга колдонмо
(2-курсар үчүн)

1001

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРУУ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ
ТАЛАС МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ
КЕСИПТИК ОРТО БИЛИМ БЕРУУ БӨЛҮМҮ

“Кыргызстандын тарыхы” предмети боюнча практикалык сабактарга колдонмо
(2-курсар үчүн)

Түзөндөр: Бекмуратова Д. З.,
Наржигитова К. Ж., Акматова Э. А.

“Кыргызстандын тарыхы” дисциплинасы боюнча практикалык сабактарга жазылган колдонмо Талас мамлекеттик университетинин алдындагы кесиптик орто билим берүү бөлүмүнүн (колледж) Укук таануу жана коомдук дисциплиналар секциясында иштешип чыкты.
№10 токтомдун негизинде сунушталды.

Рецензент: т.и.к. доцент М.М. Жусупова, ТалМУнун тарых жана коомдук илимдер кафедрасынын башчысы

“Кыргызстандын тарыхы” дисциплинасы боюнча 2- курстар үчүн түзүлгөн практикалык сабактарга жазылган колдонмо кесиптик орто билим берүү бөлүмүнүн (колледж) бардык адистиктеринин студенттери үчүн даярдалды. Бул эмгек студенттердин Кыргызстандын тарыхы предмети боюнча практикалык сабактарды өздөштүрүүдө багыт берүүчү колдонмо болуп саналат.

Кирешүү

«Кыргызстандын тарыхы» дисциплинасы Кыргызстандын бардык окуу жайларында милдеттүү түрдө окула турган предмет. Курстун мааниси Мамлекеттик билим стандартынын шарттарындагы компетенцияга негизге ылайык келет.

Социалдык миссиясы. Кыргызстандын тарыхы дисциплинасы студентти өз мекенин сүйүүгө, улуттар аралык ынтымакка, улуттук ан-сезимин түшүнүүгө, өз маданиятын жана башка элдердин маданиятын сыйлоого, өз тарыхын жана дүйнө элирнин тарыхын барктоого үйрөтөт.

Курстун актуалдуулугу. Кыргыз элинин тарыхы бери дегенде эле эки миң жылдан ашык мезгилди камтыйт. Эмгектеш цивилизация жолуна түшкөнүнө «аз эле мезгил» болсо да, кыргыз элинин илимий потенциалы бар элдерден экенин анын өткөнү тарыхы даана айтынгенет берет, мисалы алгак, макал-лакаптары, эпостору, байыркы жазуусу жана башкалар. Ал үчүн болгону тарыхый фактыларды карайлык.

Азыркы учурда ааламдашүүнүн таасири көп элдердин жок болушуна алып келди, кээ бир элдерге өз тилин билбегендер арбын. Эң негизгиси өткөндү унутпаса урпактар, алардын түпкүсү жоголбойт. Өткөн мезгил өзүнөн-өзү зор кызыкчылыкты туудурат, бирок негизгиси - өткөнү болбой келечек болбойт. Кимдин келечекке ишенимдүү караясы келсе - ал жеке адам болобу же бүтүндөй өлкөбү - өткөндү унутпоого тийиш. Ар бир элдин бул дүйнөдө жашоого укугу бар. Кыргызстан - биздин Ата мекенибиз жана анын тарыхын билүү зарыл. Эгемендүү өлкө өз аймагы, чек арасы, жарандары, желеги, гимни, герби жана өз алдынча мамлекеттин башка априбуттарыбыз болбогон сыяктуу эле, тарыхы жок болушу да мүмкүн эмес.

Кыргызстандын тарыхынын предмети болуп кыргыз элинин жашоосундагы тарыхый окуялар жана процесстер, алардын себептери, алардын бул курчалган дүйнөнүн жалпы мыйзамдуулугу жана алгымдары менен болгон байланышы, кыргыз элинин коңшу элдер жана мамлекеттер менен болгон мамилелери, улуттук мамлекеттүүлүктүн жана маданияттын өнүгүшү, тарыхый инсандардын ишмердүүлүгү эсептелет.

“Кыргызстандын тарыхы” дисциплинасы курсун өздөштүрүү үчүн сунушталган сааттардын саны: студенттин максималдуу окуу жүктөмү 120 саат, анын ичинде: Студенттин окуу жүктөмү лекциялык сабак 36 саат, практикалык сабак 36 саат, студенттин өз алдынча иши 48 саатты түзөт. Практикалык сабактын учурунда бул колдонмо студенттердин өз алдынча иштөөсүнө терең багыт бере алат.

Курстун аяктагандыгы учурунда студенттин компетенциялары Кыргызстандын тарыхын таануу процессинде ийгиликтүү аякталышы менен студент төмөнкү компетенцияларды алууга милдеттүү:

- кыргыз элинин жана кыргыз мамлекеттүүлүгүнүн тарыхын билүү;
- маанилүү тарыхый фактыларды, тарыхый доорлордун негизги мавзунун;
- белгилүү атамекендик инсандардын тарыхый салымдарын;
- азыркы замандын профессионалдык билим стандарттарына жооп берген деңгээлде кыргыз элинин материалдык жана руханий маданиятын, ошондой эле каала-саат жана үрп-адаттарды жетиптүү деңгээлде;
- тарыхый окуялардын, процесстердин жана фактылардын, жолбашчы, жетекчилер менен социалдык катмардын ар кандай аспектеринин ичинги мотивациясынын маңызын

- тарыхый кубулушту түшүндүрө билүү, анын тенденцияларын аныктоо, перспективаларын баалоо жана жыйынкыктарын алдын-ала көрө билүү;
- алынган билимди өзүнчү профессионалдык жана коомдук ишмердүүлүктөндө практикалык негизде колдону алуу;
- коомдук-саясий жашоодо катышуучу ыгына ээ болуу, уюштуруучу жана лидерлик сапаттарды жогорулатуу;
- өмүр бою калыптана билүү жана ар кандай ситуацияларга көнүгүү;
- студент интелигенттуулук, руханий жана жарандык сапат менен өсүү менен жетүүгө милдеттүү.

Практикалык сабак №1

Тема: «Манас» эпосу- кыргызстан тарыхынын көөнөрүс булагы

План:

- 1.1 «Манас» эпосунун жаралышы жана өнүгүү доору
- 1.2. «Манас» эпосунда кыргыз элинин турмушунун чагылдырылышы
- 1.3. «Манас» эпосунун варианттары

Адабияттар:

1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б, 2005.
4. Осмонов Ө. Ж. Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө. Ж. Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11- кл. Бишкек, 2008.

1-тапшырма: Тесттик суроолорду белгилегиле.

1	XVI к. кайсы жазуу эстелигинде биринчи жолу кыргыздын батырдык эпосу «Манас» эскерилет?	А) Бабур-Намэ Б) Нафзаг-Ул-Унэ В) Махму а- Таварих Г) Махмуд Кашкари
2	Кыргызстанга келген кайсы орус окумуштуусу биринчи жолу «Манас» эпосунан үзүндү жазып алган?	А) Бартольд В. В. Б) Пржевальский Н. М. В) Северцев Н. А. Г) Раппов В.
3	«Манас» эпосу канча сап ырдан турат?	А) 300мин Б) 600мин В) 500мин Г) 700мин
4	Кыргыз элинин эң алгачкы манасчысы ким болгон?	А) Шапак Рысменде уулу Б) Умөт уулу Жайсан В) Сагымбай Орозбак уулу Г) Батыш Саян уулу
5	Кытай, калмактар кыргыздарды эмне деп аташкан?	А) варварлар Б) бурут В) кыпчак Г) каралар

2-тапшырма: «Манас» эпосунун бардык негизги варианттарына мүнөздүү окуяларга төмөндөгүлөр кирет:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

8. _____
9. _____
10. _____

3-тапшырма: Манасчылар жөнүндө маалымат бергиле:

 <p>Саякбай Каралаев</p>	 <p>Сатымбай Каралаев</p>
 <p>Мадрабасан Муслиманкулов</p>	 <p>Жусуп Мамай</p>
 <p>Акмат Рысмендиев уулу</p>	 <p>Уркаш Мамбатбаев</p>
 <p>Дөөлөт Салтыков</p>	 <p>Дөөлөт Салтыков</p>

Дагы кайсы манасчыларды билесинер? (колумча жазгыла)

4-тапшырма: Топторго бөлүнүп иштегиле. Презентациялашат.

1. «Манас» эпосунун жаралышы жана аянын өнүгүү доору.	2. Эпосто кыргыз элинин турмушунун чарылдырылышы.	3. «Манас» эпосунун варианттары. Манасчылар

5-тапшырма: «Манас» эпосундагы жер-суу аттарын атагыла:

Практикалык сабак. №2

Тема: Уруу союздар. Даван мамлекети

План: 2.1. Сактар дүйнөлүк тарыхта

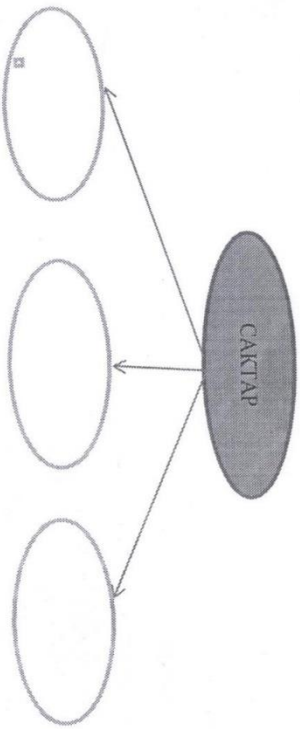
2.2. Усун мамлекети

2.3. Даван мамлекети

Адабияттар:

1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Энциклопедия 100 суроого жооп. Б. 2005.
4. Осмонов Ө. Ж. Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө. Ж. Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11- кл. Бишкек, 2008.

1-тапшырма: Сактар канчага бөлүнөт?

2-тапшырма: Үч төрттөн болуп табылганы толтурула жана салыштырып талкуулагыла.

№	Аталыштары	Ээлеген аймагы	Борбору	Чарбасы	Башкаруу системасы	Калкы
1	«Сак»					
2	«Усун»					
3	«Даван»					

3-тапшырма: Сактар менен усундардын көрүстөндөрүнүн окшоштуктарын жана айырмачылыктарын белгилегиле.

Айырмачылыктары:

Айырмачылыктары:

4-тапшырма: Өз алдынча окуялар менен даталарды дал келтиргиле.

1.	Тиграхад сактарына Кир II кол салышы	а	Б.з.ч. 490-ж.
2.	Дарий I сактардын баш ийдируу мезгили	б	Б.з.ч. 530-ж.
3.	Александр Македонскийдин Сыр-Дарыяда сактар менен салгылашуусу	в	Б.з.ч. 519-518-жж.
4.	Сактардын Иран эли менен грек-перс согуштарына катышуусу	г	Б.з.ч. 329-ж.
5.	Сак атындарынын Марафон салгылашуусундагы эрдиктери	д	Б.з.ч. 500-449-жж.
6.	Сактардын усундар менен согушу	е	Б.з.ч. II к.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Практикалык сабак. №3

Тема: Байыркы кыргыздар жана алардын хунну дөөлөтүнө кириши

План:

- 3.1. Байыркы кыргыздардын ата журту
- 3.2. «Кыргыз» этнониминин элдик чечмелениши
- 3.3. «Кыргыз» этнониминин илимий чечмелениши
- 3.4. Хунну империясы. Моңг-шануй

Адабияттар:

1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп, 2005.
4. Осмонов Ө. Ж. Мырзакматова А.С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө.Ж, Мырзакматова А.С. Кыргызстан тарыхы. 11 - кл. Бишкек, 2008.

1-тапшырма: Топтордо иштөө

1-топ	2-топ	3-топ
Байыркы кыргыздардын ата - журту	«Кыргыз» этнониминин элдик чечмелениши	«Кыргыз» этнониминин илимий чечмелениши

2-тапшырма: Боштуктарды толтуруула

Насаб-нааманын « _____ » деп
атаган бөлгүчүндө кыргыздардын түпкү мекени _____
чегинде болгондугун, _____ кыргыздар менен бир атадан
тараткандыгын _____
болгондугун белгилейт. Ал эми анын дагы бир « _____
» деген бөлгүчүндө кыргыз атанын ата-теги мындайча:
_____ айттылат.

3-тапшырма: Суроолорго жооп жазгыла.

1. «Кыргыз» деген этнонимдин алгачкы эскерилиши. _____
2. Кыргыздардын байыркы ата журту:
А) _____
Б) _____
В) _____
3. Н.Басков (ипимий чечмелениши): _____

4-тапшырма: Бан Гунун эмгеги кандай аталган жана кыргыздардын байыркы ата-журту жөнүндө эмне деп жазылган?

5-тапшырма: «Жер-мамлекеттин негизи» - деген темада эссе жазгыла.

Практикалык сабак. №4

Тема: Улуу Кыргыз дөөлөтү

План:

- 4.1. Уйгур кагандыгынын кулашы
- 4.2. Улуу Кыргыз дөөлөтү

Адабияттар:

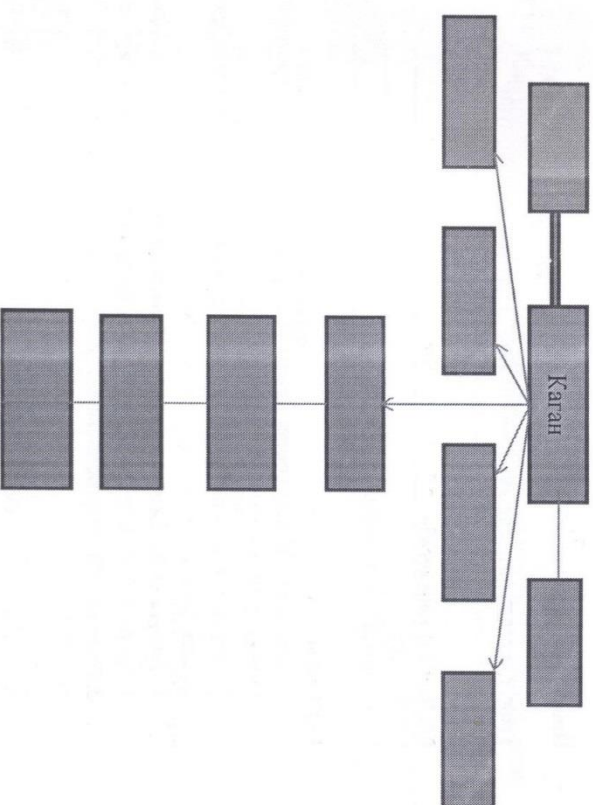
1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б, 2005.
4. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кп. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11-кп. Бишкек, 2008.

1-тапшырма: Тесттик суроолорду белгиле.

1. "Улуу кыргыз дөөлөтү" түшүнүгүн киргизген окумуштуу:
а. Бартольд б. В.В.Радлов в. Аристов г. Абрамзон
2. Улуу кыргыз дөөлөтүн башкаруучусунун титулу.
а. Бойла б. таргыз в. каган г. буйрук
3. Уйгур каганатына каршы Енисей кыргыздарынын көтөрүлүшү.
а. 758-ж б. 795-ж в. 820-ж г. 840-ж
4. Кыргыздардын Ордо-Балыкты басып алышы.
а. 820-ж б. 825-ж в. 840-ж г. 826-ж.

2-тапшырма. Таблицаны толтуруула:

"Улуу кыргыз дөөлөтүнүн мамлекеттик саясий түзүлүшү:

3-тапшырма: Чакал топтордо талкуулатыла.
Улуу Кыргыз дөөлөтүнүн тарыхый мааниси:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

4-таршырма: «Алп Сол» деген нисан жөнүндө эссе жазгыла.

Практикалык сабак. №5

Тема: Енисей кыргыздарынын социалдык-экономикалык турмушу

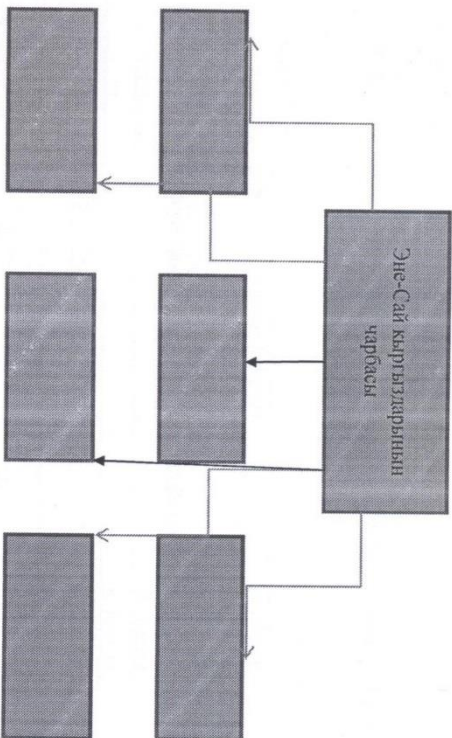
План:

- 5.1. Чарбасы жана кесиби
- 5.2. Жазуусу
- 5.3. Енисей кыргыздарынын салт-санаасы

Адабияттар:

- 1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
- 2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
- 3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б, 2005.
- 4. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
- 5. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11 - кл. Бишкек, 2008.

1-тапшырма: Болштуктарды толтурула.

2-тапшырма: Текстти толуктагыла.

Кыргыздардын өлүк коюу ырым -жырымы жөнүндө Бичурин Н.Я. мындай деген:

3-тапшырма: Тесттик суроолор

1.	Орхон Эне-Сай жазуу эстелигин 1984-ж. октян илимпоз ким?	А) В.Томсон Б) В. Радлов В) С. Клишторный Г) С. Малов
2.	Орхон жана Эне-Сай жазууларынын хронологиясы.	А) IV-XII кк. Б) VII-XII кк. В) VIII-XII кк. Г) IX-XIV кк.
3.	"Алтын көлдүн таш жазуулары" деген эпиграфия кайсы калганга арналып жазылган?	А) Биленте Б) Тон-Юкукка В) Барбекке Г) Култегине

5	Енисей кыргыздары кайсы кылымдарда жашаган?	А) VI-VIII кк. Б) IV-VI кк. В) VI-XII кк. Г) IX-XIV кк.
6	Енисей кыргыздарынын башында ким турган?	А) Палдыша Б) Ажо В) Князь Г) Император

4-тапшырма: Енисей кыргыздарынын салт-санаасы:

Практикалык сабак. № 6

Тема: Амир Темирдин мамлекети. Моголистан

План:

6.1. Моголистан мамлекети

6.2. Амир Темирдин Моголистанга жортуулдары

Адабияттар:

1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б, 2005.
4. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11-кл. Бишкек, 2008.

1-тапшырма: Тесттик суроолор.

1	Моголистан мамлекетинин түзүлүшү.	а. XII к. в. XVI к.	б. XIV к. г. XVII к.
---	-----------------------------------	------------------------	-------------------------

		в. дуглат	г. каныгы.
3	Тоглук-Темирдин хандыкка көтөрүлүшү.	а. 1348-ж. в. 1364-ж.	б. 1354-ж. г. 1369-ж.
4	1360-1361-жж. Тоглук-Темир жортуул жасаган.	а. Кытайга б. Мавераннахрга в. Иранга г. Түркстанга	
5	«Баткак» салгылашуусу качан болгон?	а. 1360-ж. в. 1363-ж.	б. 1361-ж. г. 1365-ж.
6	Амир-Темирдин мамлекетинин борбору кандай аталган?	а. Отрар б. Бухара в. Ак-Суу г. Самарканд	

2-таршырма: Амир Темир жөнүндө эссе жазгыла

Практикалык сабак. №7

Тема: Кыргыз элинин калыптанышы.

План:

7.1. Этнос жөнүндө жалпы түшүнүк.

7.2. Байыркы мезгилде жана орто кылымдардагы Борбордук Азиядагы Темир Тоолоту этностук процесстер.

7.3. 1994-жылдагы эл аралык конференциянын мааниси

Адабияттар:

1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б, 2005.
4. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11-кл. Бишкек, 2008.

1-тапшырма. Таблицаны даг келтирилге

Этнос	Тарыхый жактан белгилүү бир территорияда калыптанган адамдардын биргелешкен, жалпы өзгөчөлүккө ээ, о.э. тили, кулк-мүнөзү, ан-сезими боюнча башка элдин тобунан айырмаланган элдин туруктуу тобун айтабыз
Эл	Территориясы бар, экономикалык, тилдик, маданий жалпылыгы бар уруулардын калыптанган адамдардын тарыхый жалпылыгын айтабыз

2-тапшырма.

1-көз караш. « Кыргыз эли Тенир-Тоого Енисейдин жогорку тарабынан (Мин-Өзөн ойдуңунан) көчүп (миграция) келген(Сибирь тарыхы). Орус академиги ТЕРХАРД ФРИДРИХ МИЛЛЕР.

2-көз караш. "Кыргыздар эч жактан көчүп келбестен, байыртадан эле Тенир-Тоодо жашаган уруулардын негизинде калыптанган". В. В. РАДЛОВ, А. Н. ВЕРНШТАМ, Н. Я. ВИЧУРИН, Н. А. АРИСТОВ.

3-көз караш. «Кыргыз эли, анын маданияты... кеминде эки этностук Борбордук Азия жана Орто Азиялык элементтеринин байланышынын аркасында келип чыккан...». 1956-ж. (Бүткүл союздук илимий-конференция).

Юлий Сергеевич Худяков, Анвар Мукеев, Өмүргүл Караев, Мидил Жамгырчинов, Сергей Григорьевич, С.Г. Кляшторный ж.б.

Окумуштуулардын көз караштарына сенин пикирин

3-тапшырма. Сүйлөмдөрдү толуктагыла.

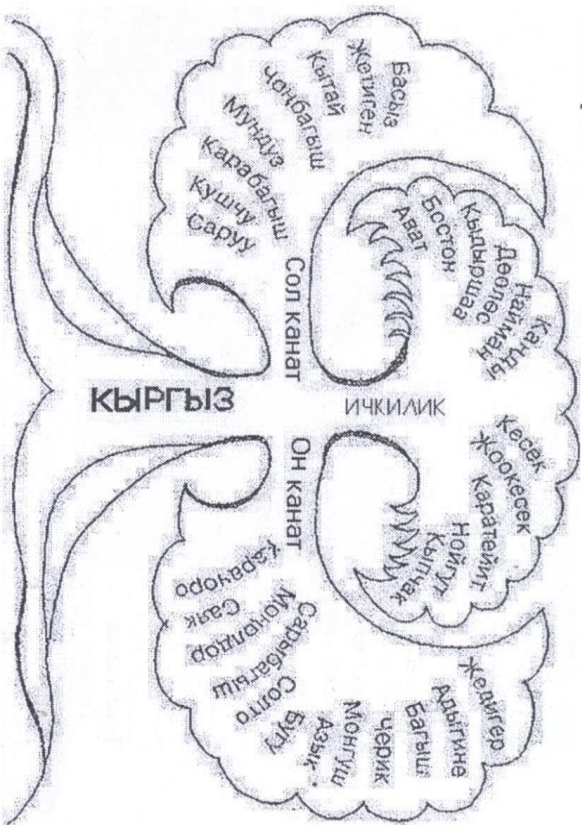
Кыргыз элинин тегин мындан 5-мин жыл мамлекет түзгөн, арыйгердин тукуму деп

эсептеген менен байланыштырган пикирлер да бар.

Сүйлөмдөрдү улантгыбыз.

Белгилүү кыргыз тилгилери Б. М. Юнусалиев, И. А. Батманов, Б. Ө. Орузбаева, Э. Р. Тенишев алтай тили азыркы кыргыз тилине окшош экендигин далилдешкен _____

4-тапшырма.

Кыргыз элинин тегги. (Санжыра боюнча)

Өзүңдүн кайсы урууга кирээриңди изилдеп жаз. (Улуу муңдардан сураштыр)

5-тапшырма. Каттылган сөздөрдү табыз

"Манас" эпосунда кыргыздардын байыркы мекени жайгашкан, элген жерлеринин аттары, географиялык чектери берилген. Ал боюнча Кыргыздардын тарыхы, адегенде Алтайды, Борбордук Азиянын чыгыш тарабын мекендешиптир. Сагымбай Орозбак уулунун вариантындагы "Манастын" биринчи эле китебинде Алтай жөнүндө 54 жолу сөз болот.

Хан да болсо Эсенкан,
Кайгыланып туруптур,
Ата Жакып, түрк деп,

Алтай жакта жүрүштүр.
Кагаасы Кара-Шаар болуп,
Жердеген экен ошондо.

Алгидан көчү кепенден кийин Манас жана анын эли азыркы Кыргызстандын аймагын жердеп калган. Демек, кыргыз элинин калыптанышы, анын жашоо-тиричилиги негизинен [redacted] а ж. б. жерлерде өткөн. Ошондуктан кыргыз элинин туулүшүн үйрөнүүдө азыркы Кыргыз Республикасынын аймагы менен гана чектелбеш керек.

6-тапшырма.

1994-ж.23-24-сентябрда Бишкек шаарында “Кыргыздар жана Борбордук Азиядагы байыркы мезгилдеги жана орто кылымдардагы этногенетикалык, этномаданий процесстер” аттуу эл аралык илимий конференция болуп өткөн. Бул конференциянын тарыхый маанисин чечмелейбиз

7-тапшырма.

Төмөнкү суроолорго жооп жазыңыз.

1. Кыргыз элинин келип чыгышы жөнүндө уламыштар.
2. Кыргыз тарыхын изилдеген белгилүү тарыхчылар.
3. Элдик санжыранын он жана терс жактары.
4. Элдин калыптанышына эң негизги шарттар.
5. Кыргыз тилинин диалектилери.
6. Этникалык кыргыздар.
7. Трайбализм жана кыргыз эли.
8. Кыргыз элинин башка элдер менен тууганчылыгы жөнүндө божомолдор.

Практикалык сабак. №8

Тема: Архитектуралык эстеликтер, мунаралар жана скульптуралар.

План:

- 8.1. Архитектуралык эстеликтер
- 8.2. Таш балбалдар

Адабияттар:

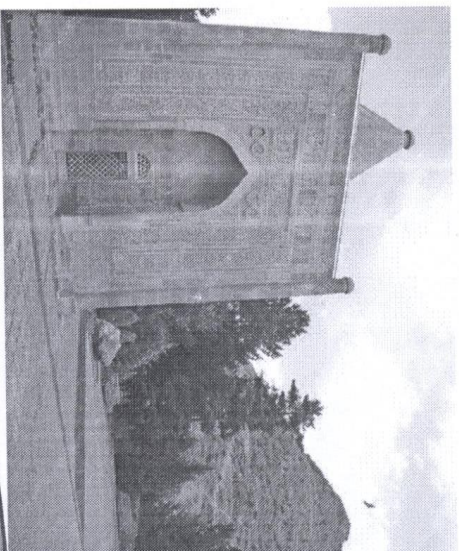
1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин)

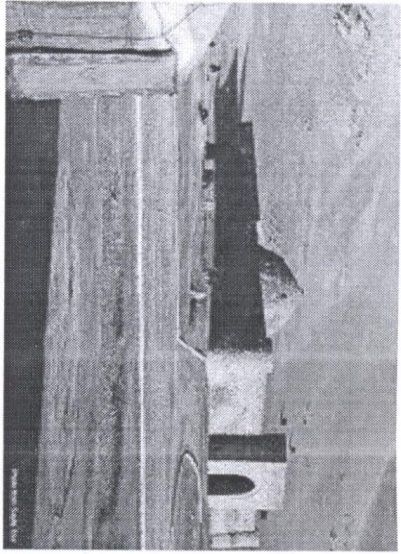
Бишкек, 2012.

3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б. 2005.
4. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11- кл. Бишкек, 2008.

1-тапшырма.

1. Манастын күмбөзү качан курулган?

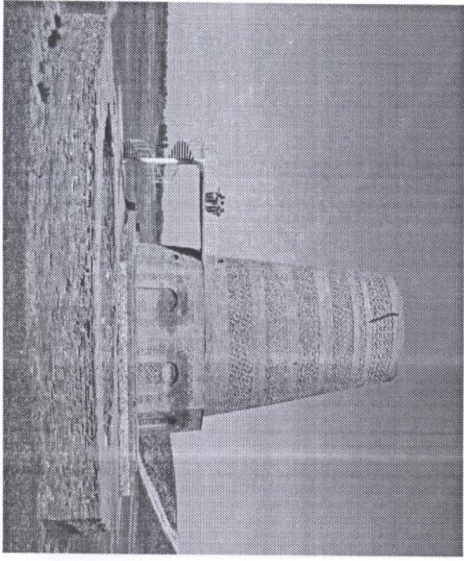

Тарыхый маанисин чечмеле

3-тапшырма.

Бурана минарасы качан курулган?

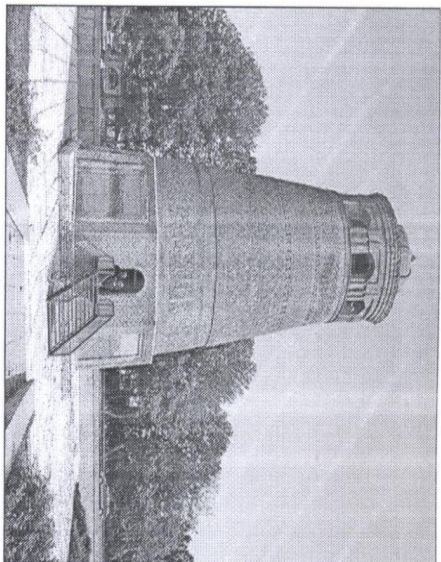

4-тапшырма.

Бул кайсыл минара?

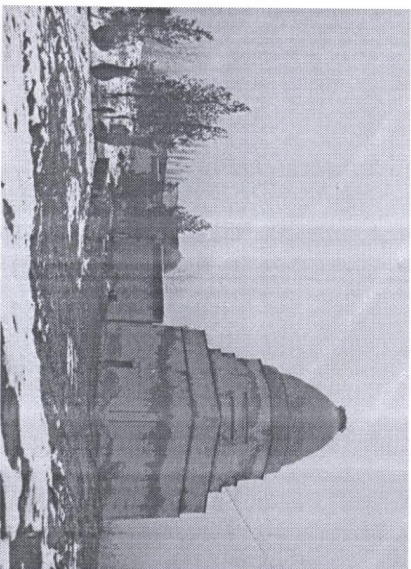
Канчанчы кылымга таандык?

Эмне себептен курулган?

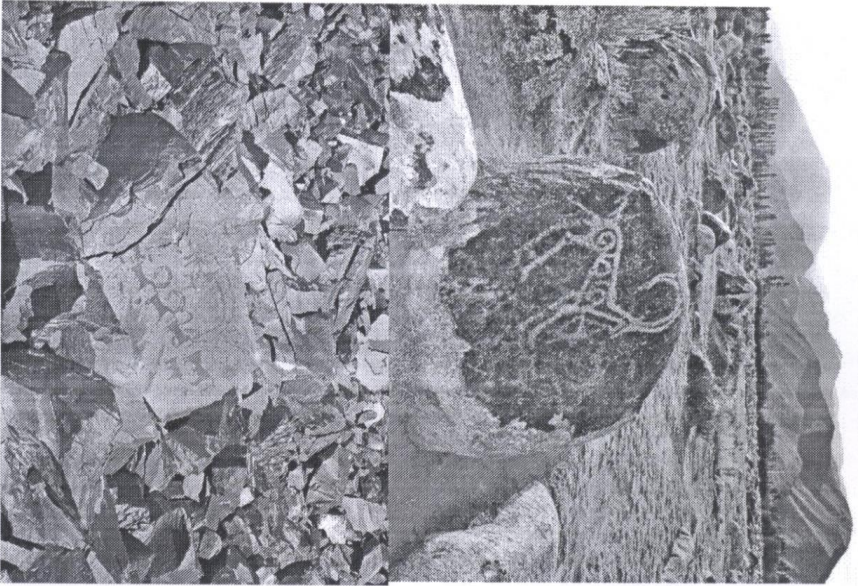
5-тапшырма.

Шах-Фазил кумбозу канчанчы кылымга таандык?

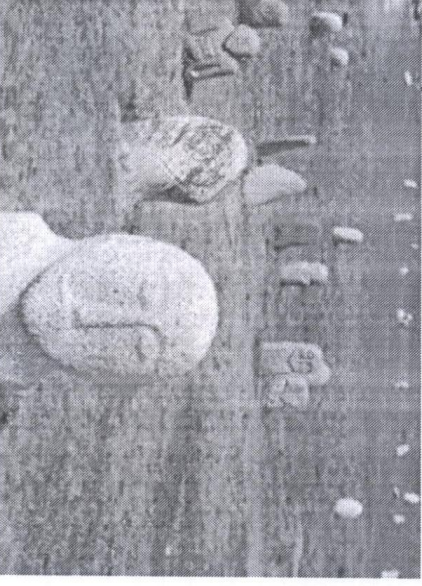

6-тапшырма.

Кыргызстанда "таш китепканасы" аталган тарыхый жер "Саймадуу – Таш"

7-тапшырма.

8-тапшырма. Сөздөрдүн маанисин түшүндүргүлө:

Археологиялык эстелик	
Мунара	
Күмбөз	
Кербен сарай	
Балбал таш	

9-тапшырма.

1. Археологиялык изилдөө жана казуу иштери Кыргызстандын аймагында кайсы мезгилден баштап жүрүзүгүлдө?
2. Байыркы акча- тыйындар кайсы тарыхый булакка кирет?
3. Архитектуралык эстеликтер жөнүндө эмне билдинер?
4. Кыргызстанда мунаралар кандай максаттарда курулган?

Практикалык сабак. №9

Тема: Кыргызстандын Россияга каратылышы.

План:

- 9.1. 1840-1850-жж. саясий кырдаал жана Ысык-Көлдүк кыргыздардын Россияга букаралыкка өтүшү.
- 9.2. Чүйлүк жана таластык кыргыздардын Россияга букара болушу.
- 9.3. Тенир-Тоолук кыргыздардын Россиянын бийлигин кабыл алышы.
- 9.4. 1873-1876-жж. көтөрүлүш. Түштүк Кыргызстанды Россиянын басып алышы.

Адабияттар:

1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б., 2005.
4. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11- кл. Бишкек, 2008.

1-тапшырма.

1. XIX к. биринчи чейрегинде түндүк Кыргызстанда абал кандай эле?

а) уруулар ортосунда тынчтык өкүм сүргөн.

в) уруулар ортосунда чыр-чатактар күч алып турган.

2. Ормон кайсы жылы Түндүк Кыргызстанда хан көтөрүлдү.

- а) 1825-ж. б) 1842-ж. в) 1854-ж.

3. Балыкчыдагы түндүк кыргыз урууларынын курултайынын максаты эмне болгон?

- а) Россияга кошулуу
б) Өз алдынча мамлекет түзүү
в) Кокон хандыгына каршы күрөшкө чыгуу.

4. Ормон хан болуп турганда 1847-ж. кыргыздар кимдерди баскынчылыгынын мизин кайтарган?

- а) калмактардын. б) орустардын. в) казактардын.

5. Түндүк Кыргызстандагы кайсы уруу 1855-ж. өз эрки менен Россияга өткөн?

- а) солто б) сарыбагыш в) бугу

6. 1862-ж. Бишкек чөбине кол салып кокондуктарга ачык күрөшкө чыккан манан?

- а) Байтик б) Шабдан в) Боромбай.

7. Омскинде бугу уруусунун атынан орус букарадыгына өтүү жөнүндө ант берген инсан?

- а) Абдыражман Кучаков
б) Качыбек Шералы уулу

8. Кайсы жылы Түндүк Кыргызстан Россияга толук каратан?

- а) 1855-ж. б) 1862-ж. в) 1868-ж.

2-тапшырма.

Чүйлүк жана талаастык кыргыздардын Россияга букара болушуна өз салымдарын кошкон Жаңтай Карабек уулу, Байтик Канай уулу боюнча кыскача эссе жазуу.

3-тапшырма.

Темир - Тоолук кыргыздардын Россиянын бийлигин кабыл алышына каршы чыккан кыргыз бийлери _____

Кокон көтөрүлүшү

1873-1876-жж. Көтөрүлүштүн чыгуу себептери	
Этаптары	
Улуттук курамы	
Социалдык курамы	
Көтөрүлүштүн жетекчиси	
Женилүү себептери	
Тарыхый мааниси	

5-тапшырма. Таблицаны толтуруула

Алымбек датка	Курманжан датка

6-тапшырма.

Түштүк Кыргызстан Россияга күч менен кошулганын кандай окуялар аркылуу билге алабыз?

7-тапшырма.

1. XVIII кылымдын аягында Россияга алгачкы эчпчилерди жоноткон сарыбагыш уруусунун башчысы....

- а) Тынай бий б) Маматкул бий в) Жаңтай г) Атаке бий

2. Түндүк Кыргызстан кайсы жылдары Россиянын курамына толугу менен киргизилген?

- а) 1861-1865-жж. б) 1862-1866жж. в) 1862-1867жж. г) 1859-1864жж.

3. Кокон хандыгынын акыркы ханын белгиле:

Практикалык сабак. №10

Тема: Кыргызстандагы улуттук-боштондук кыймыл.

План:

- 10.1. Палышачылыктын колониялык саясаты
- 10.2. Анжиян көтөрүлүшү
- 10.3. 1916-жылдагы көтөрүлүш

Адабияттар:

- 1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
- 2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
- 3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б, 2005.
- 4. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
- 5. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11- кл. Бишкек, 2008.

1-тапшырма.

Россиянын саясий башкаруу системасы кандай болгон?

2-тапшырма.

Таблицаны толтурула.

1. Палыша өкмөтүнүн жер саясаты	
2. Экономикалык абал. Мал чарбасы	
3. Палышачылыктын салык саясаты	
4. Дыйканчылык	
5. Өнөр жайдын абалы	
6. Калктын социалдык түзүлүшү	

3- тапшырма.

Таблицаны толтурула.

Анжиян көтөрүлүшү. 1898-ж.

Чыгуу себептери			
Бапталышы			
Улуттук курамы			
Социалдык курамы			
Мүнөзү			
Жайылган аймактар			
Жетекчилер			
Женилүү себептери			
Натыйжасы			
Тарыхый мааниси			

4-тапшырма. Кыргызстандагы 1916 – жылдагы көтөрүлүш

Чыгуу себептери, шылтоосу	Көтөрүлүштүн жетекчилери	Көтөрүлүштүн жүрүшү	Көтөрүлүштүн натыйжасы

5-тапшырма.

Кыргызстан аймагынын башкаруучун бөлүнүшү	Кайсы өкүлдөр башкарган
Област	
Уезд	
Болуштук	
Айылдар	

6-тапшырма.

1916-ж. көтөрүлүш боюнча сүрөт тартып келүү.

Практикалык сабак. №11

Тема: Кыргызстандын XIX к. ортосунан 1917-ж. чейинки маданияты.

План:

- 1.1. XIX к. экинчи –жарымы,XXк. башында элдик оозеки чыгармачылыктын өнүгүшү.
- 1.2. Маданий турмуштагы жаңылыктар Жазуу маданиятынын өнүгүшү.
- 1.3. Алгачкы тарыхчылар жана агартуучулар.
- 1.4. Кыргызстанды илимий жактан изилдөөнүн башталышы.

1-тапшырма. Таблицаны толтургула.

Турак жайы	Кийим кечеси	Каала - салттары

2-тапшырма. Элдик оозеки чыгармачылыктын өнүгүшү

Манасчылар	
Элостор	
Акындар	
Музыкалык өнөрү	

Чечендик өнөр

3-тапшырма. Жазуу маданиятынын өнүгүшү.

Молдо Нияз

Байымбет Абдрахманов(Тоголок Молдо)

Молдо Кылыч Шамыркан уулу

4-тапшырма.

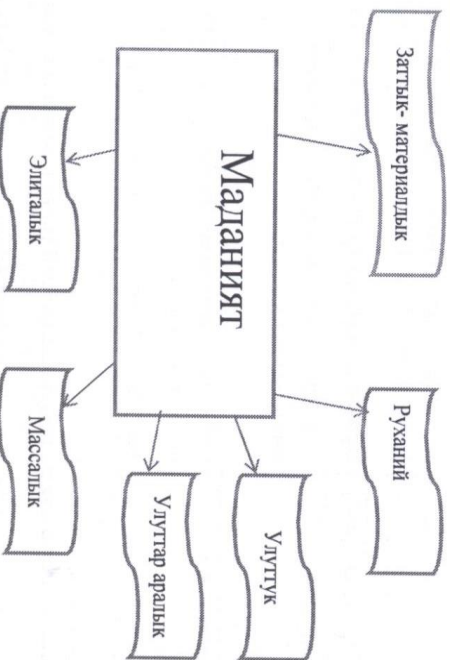
Алгачкы тарыхчылар жана агартуучулар
Осмоналды Сыдык уулу

Белгек Солтоноев

Ишсенаалы Арабаев

Ыбрайым Абдырахманов

5-тапшырма.

Элгиталык

Масалык

Практикалык сабак №12

Тема: Совет бийлигинин улут саясаты.

План:

1. Улут маселесин чечүүдөгү алгачкы кадамдар.
2. Качкын кыргыздардын мекенине кайтышы
3. Тоолуу Кыргыз областын түзүү аракетин.

Адабияттар:

1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б., 2005.
4. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11 - кл. Бишкек, 2008.

1-тапшырма. Сөздөр жана аныктамалар

Түшүнүк	Аныктама
1. Автономия	Конституцияда бекитилген мамлекеттин кайсы бир бөлүгүнүн өз алдынча башкаруу боюнча укугу
2. Репрессия	Мамлекеттик органдар тарабынан колдонулуучу жазалоо чаралары
3. Тоталитаризм	Мамлекеттин бардык саясий системаны, бийликти колдуна топтоп, коомдук турмушту толугу менен көзөмөлтө алуусу.
4. Авторитаризм	Саясий бийлик жеке адамдын же бир ууч тайпанын колдуна топтолуп, жалгыз адамга сыйынуу куч алып, анын иштери мыйзам тарабынан көзөмөлтө алынбайт.
5. Либерализм	Эркиндикти, демократияны талап кылган, коомдогу өзгөрүүлөрдү эволюциялык, реформа жолу менен ишке ашырууну жактаган идеологиялык жана саясий агым.
6. Метрополия	Көз каранды территориясы бар мамлекет
7. Пантүркизм-	Түрк тилдүү элдердин бирдиктүү мамлекетине бириктирүүнү көздөгөн кыймыл.
8. Панисламизм	Борбордук Азияны исламдык мамлекетке бириктирүү идеясы менен чыккан кыймыл.

2-тапшырма.

1. Кыргыз Автономиялуу республикасынын Б.А.Книн биринчи төрагасы ... болгон.

- А) И.Арабаев Б) А.Орозбеков В) Ж.Абдрахманов Г) И.Токбаев

2. 1924-жылы 14-октябрда.....түзүлгөн.

- Б) Кара-Кыргыз Автономиялуу областы
В) Кыргыз АССРи
Д) Кыргыз ССРи

3-тапшырма. Жанузак Төрөкулун саясий ишмердүүлүгү

4-тапшырма. Абдыкерим Сыдыковдун саясий ишмердүүлүгү

5-тапшырма.

Тоолуу Кыргыз областын түзүүнүн негизги деталары ...

4-тапшырма. “Улутту калыптандыруу жана аялдан ары чыңдоо жагынан азыркы учурда Кыргыз Республикасынын алдында кандай милдеттер турат жана аларды кантпн чечсе болот?” деген темада диплом жазгыла

Практикалык сабак. №13

Тема: Тогалитардык режимдин күч алышы.

13.1 Административлик-буйрукчул системанын калыптанышы

13.2. Массалык жазалоонун башталышы жана жүрүшү

Адабияттар:

1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б, 2005.
4. Осмонов Ө. Ж. Мырзакматова А.С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө.Ж., Мырзакматова А.С. Кыргызстан тарыхы. 11 - кл. Бишкек, 2008.

1-тапшырма

Бгумдун таксаномиасы

Төмөнкү таблицага Совет бийлиги уюштурган репрессияларды Бгумдун таксаномиасы боюнча классификациялап иштеп чыккыла

Билүү:	Эмнени билдин?
Түшүнүү:	Окуган, уккан маалыматтардан эмнени түшүндүң?
Колдонуу:	Саясий башкарууда бул ыкманы колдонуу мүмкүнбү? Эмне үчүн?
Талдоо:	Совет бийлиги жүргүзгөн репрессиялардын бири-биринен кандай айырмасы бар?
Толтоо (синтез):	Мындан кандай жыйынтык чыгардың?
Баалоо:	Репрессияга кандай баа бересиң?

2-тапшырма

Тогалитардык режимди чечмелеп бергиле:

3-тапшырма. Коомдук-тарыхый нисандар боюнча сүрөттөп бергиле:

1. Жусуп Абдрахманов

2. Абылкерим Сыдыков

3. Касым Тыныстанов

4. Иманалы Айдарбеков

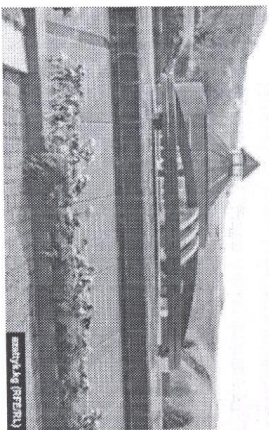
5. Ишеналы Арабаев

6. Торокул Айтматов

4- тапшырма. “Ата-Бейит” мемориалдык комплекси боюнча экине билгисинер?

5- тапшырма. Тест

1. Сүйлөмдү толуктагыла

Кыргызстанда сталиндик массалык репрессиянын кандуу жылдарынын курмандыгы _____ киши болгон, азыркы убакта алардын _____ реабилитацияланды.

- А) 40 миң / 13 миңи
- Б) 30 миң / 10 миңи
- В) 20 миң / 7 миңи
- Г) 50 миң / 18 миңи

2. Кыргызстандын алгачкы Эл агартуу Комиссары

- А) Касым Тыныстанов
- Б) Бегтмалы Жамгырчинов
- В) Белек Солтоноев
- Г) Ишеналы Арабаев

3. “Ата бейит” деп ким мемориалдык комплекске атын берген?

- А) А. Аксев
- Б) К. Бакиев
- В) Ч. Айтматов
- Г) А. Атамбаев

4. Сталин “Кулактарды тап катары жоюу” ураанын кайсы жылы жарыялаган?

- А) 1930-ж. 27- декабрда
- Б) 1929-ж. 27- декабрда
- В) 1932-ж. 27- декабрда
- Г) 1931-ж. 27- декабрда

5. Кандай жалда менен жазыксыз кыргыз интеллигенциясы репрессияландышкан?

- А) “Алаш” уюмунун мүчөсү
- Б) “Букара” союзунун мүчөсү

- В) “Социал-Түмэн” партиясынын мүчөсү
- Г) “Шуро-Ислам” партиясынын мүчөсү

Практикалык сабак. 14

Тема: Бүтүнгөн эл чарбасын калыбына келтирүү жана өнүктүрүү
(1946-1964-жж.)

- 14.1. Өнөр жайдын абалы.
14.2. Айыл чарбасынын абалы.
14.3. Калктын материалдык деңгээли

Адабияттар:

1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б., 2005.
4. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кн. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11-кн. Бишкек, 2008.

1- тапшырма. 3 тонко бөлүнөт. Берилген суроолор боюнча презентация жасашат

1-тон	2-тон	3-тон
Солугштан кийин өнөр жайдын өнүгүшүнө мүнөздөмө бериле.	Солугштан кийин айыл чарбасынын абалын мүнөздөөгүлө.	Калктын материалдык деңгээлинин айтып бериле
Өнөр жай боюнча кайсы жаңы объектилер курулган?	Айыл чарбасынын абалынын төмөндөшүнө эмне себеп болгон?	Калктын материалдык деңгээлинин жогорулашына эмне себеп болгон?

2- тапшырма. Бош орундуктарды толтуруула

Төрүнчү беш жылдыкта республиканын _____ даремети кыйла көтөрүлгөн. _____ ашуун ири ишканалар эксплуатацияга берилген. Көптөгөн _____ реконструкцияланган. Өнөр жайында дүң продукцияны өндүрүү 1950-ж. 1940-ж. салыштырмалуу _____ эсесе, ал эми 1945-ж. салыштырмалуу _____ жогорулаган.

Кыргызстанда тез темп _____ менен өсүшү аларга иштей турган _____ таапты күчөткөн. Республиканын жергиликтүү элинин негизинен _____

өлкөнүн башка региондорунан келишин шарттаган. Натыйжада _____ Кыргызстанга жумушчулардын _____ миграциясы башталган.

3- тапшырма. Тест менен иштегиле.

1. 1950-ж. Кыргызстанда канча оорукана мекемелери иштеген

- А) 140 Б) 125 В) 136 Г) 116

2. Социалисттик Эмгектин Батырлары кимдер

- А) Д.Шопоков, Ч. Түлөбердиев Б) А.Анаров, З.Кайназарова, О. Атабекова
В) А. Оторбаев, Ы. Таранчиев Г) М. Фрунзе, М. Панфилов

3. Калктын турмуш деңгээлинин өнүгүшүнө эмне өбөлгө болгон?

- А) Айыл чарбасынын өнүгүшү Б) Өнөр жайдын өнүгүшү
В) Карточка системасынын жоктугу Г) Социалдык абалдын жакшырышы

4. Төрүнчү беш жылдыкта өлкөнүн эл чарбасында, анын ичинде айыл чарбасында директивалык пландарды аткаруу кандайча жүргүзүлгөн?

- А) пландуу экономика Б) колхоз, совхоздорду ирилештирүү
В) социалисттик мелдештерди уюштуруу Г) акча реформасын жүргүзүү

5. Кыргыз ССР Жогорку Совети жалпы союздук планга ылайык республиканын эл чарбасын калыбына келтирүү жана өнүктүрүү боюнча төртүнчү беш жылдык планын качан кабыл алган?

- А) 1946-ж. августта Б) 1946-ж. сентябрда
В) 1945-ж. августта Г) 1947-ж. июлда

4- тапшырма

1. Өнөр жай тармагындагы жетишкендиктерге жана кемчиликтерге кандай баа бересинер?

2. Айыл чарбасындагы жетишкендиктерге жана кемчиликтерге кандай баа бересинер?

Т. Усманов

Т. Кунатов

А. Сулепкуллов

Б. Мамбетов

А. Сулейманов

С. Ибрагимов

А. Дувинцев

4- тапшырма. Жер жана агрардык реформанын жыйынтыктары.

Жетпикендиктери	Кемчилдиктери

Практикалык сабак. №17

Тема: Кыргыз Республикасынын тышкы саясаты жана эл аралык байланыштар.

17.1. Саясий байланыштардын өсүшү.

17.2. Экономикалык жана социалдык чөйрөдөгү байланыштар.

17.3. Эл аралык терроризмдин таасири. Мамлекеттик чек араны чыңдоо зарылчылыгы

Адабияттар:

1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б., 2005.
4. Осмонов Ө. Ж. Мырзакматова А.С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
5. Осмонов Ө.Ж. Мырзакматова А.С. Кыргызстан тарыхы. 11- кл. Бишкек, 2008.

1- тапшырма. Эгопко бөлүнөт. Берилген суроолор боюнча презентация жасашат.

1- топ	2- топ	3- топ
Саясий байланыштардын өсүшү	Тышкы экономикалык жана социалдык байланыштар	Эл аралык терроризмдин таасири. Мамлекеттик чек араны чыңдоо зарылчылыгы

2- тапшырма. Тест менен иштетиле.

1. Кыргызстан эгемендүүлүктү алгандан кийин эң алгачкы болуп кайсы өлкөнүн ээчилиги ачылган?

- A) Германия B) АКШ B) Индия Г) Казакстан

2. 1998-ж. Кыргызстанды канча мамлекет тааныган?

- A) 128 B) 140 B) 135 Г) 130

3. Кыргызстан 1992-ж. 2- мартта кайсы эл аралык уюмга мүчө болгон?

- A) ОБСЕ B) КМШ B) БУУ Д) ЮНЕСКО

4. Бирдиктүү экономикалык мейкиндикти түзүү жөнүндөгү келишим кайсы өлкөлөрдүн ортосунда түзүлгөн?

- A) Кыргызстан, Казакстан B) Кыргызстан, Өзбекстан
B) Кыргызстан, Казакстан, Өзбекстан Г) Кыргызстан, Тажикстан

5. 90-жж. биринчи жарымында Кыргызстандын экспорттук- импорттук байланышында кайсы өлкө биринчи орунда турат?

- A) Казакстан B) Кытай B) Россия Д) Өзбекстан

6. ЮНЕСКОнун маалыматы боюнча Ч. Айтматовдун чыгармалары канча дүйнө элдеринин тилине которулган?

- A) 50 тил B) 55 тил B) 48 тил Г) 62 тил

7. Кыргызстандын демилгеси менен 2002-ж. эмне жыл деп белгиленген?

- A) Эл аралык тоолор жылы B) Эл аралык карылар жылы
B) Эл аралык билим жылы Г) Эл аралык терроризмге каршы күрөшүү жылы

8. "Глобалдык тоо саммити" кайсы өлкөдө өткөрүлгөн?

- A) Россияда B) Өзбекстанда B) Кыргызстанда Г) Казакстанда

3- тапшырма.

Кыргызстандын тышкы саясаты: _____

4-тапшырма. Бош орундукту толтурула

Кыргыз Республикасы экономикалык жана социалдык байланыштарды түзүүдө да

биринчи кезекте _____ кирген мамлекеттер, өзгөчө _____ менен байланышты өнүктүрүүгө көңүл бурдуган.

Кыргызстан аларга _____ экспорттойт. Ал _____

жактан Кыргызстан _____ ж. б. алып түздү.

Эгерде мурун Россия Кыргызстандын эң чон өнөктөшү болуп келсе, азыр биринчи орунду _____ соодасы ээлей баштаган.

Практикалык сабак №18

Тема: **Алыскы жана жакынкы чет өлкөлө жашаган кыргыздар.**

- 18.1. Алыскы чет өлкөлө жашаган кыргыздар
- 18.2. Жакынкы чет өлкөлөрдөгү кыргыздар

Адабияттар:

- 1. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы (Байыркы доордон азыркы күнгө чейин) Бишкек, 2012.
- 2. Осмонов О. Ж. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек, 2012.
- 3. Осмонов Ө. Ж. Кыргызстан тарыхы. Экзамендик 100 суроого жооп. Б., 2005.
- 4. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Бишкек, 2005.
- 5. Осмонов Ө. Ж., Мырзакматова А. С. Кыргызстан тарыхы. 11-кл. Бишкек, 2008.

1- тапшырма. 2 тонко бөлүнүшөт. Берилген тапшырмалар боюнча презентация жасашат.

1-тон	2-тон
Алыскы чет өлкөлө жашаган кыргыздар	Жакынкы чет өлкөлө жашаган кыргыздар
1. Кытайлык кыргыздар 2. Афганстандык кыргыздар 3. Түркиялык кыргыздар	1. Фергана кыргыздары 2. Памир кыргыздары 3. Россиядагы кыргыздар

2- тапшырма. Тест

- 1. Жаангер Кожонун Чыгыш Түркстанга жасаган жортуулу кайсы жылы болгон?
А) 1818-ж. В) 1816-ж. В) 1814-ж. Г) 1817-ж.
- 2. Кытайлык маалыматтар боюнча 1916-ж. Жети-Суу облусунан Кытайга канча кыргыз, казактар качып барган?

- А) 536 миңдей В) 234 миң В) 332 миңден ашуун Г) 300 миң

3. Чыгыш Түркстан Республикасы канча жыл өкүм сүргөн?

- А) 5 жыл В) 4 жыл В) 6 жыл Г) 3 жыл

4. Кызыл-Суу Кыргыз Автономиялуу району качан түзүлгөн?

- А) 1953-ж. 14-нолда В) 1954-ж. 14-нолда
- В) 1955-ж. 14-нолда Г) 1956-ж. 14-нолда

5. Памирде кайсы кыргыз уруулары жашап калган?

- А) Тейит, саруу, жетиген В) Тейит, кесек, кыпчак, найман
- В) Нойгут, кыпчак, калмак Г) Кесек, кушчу, саруу

6. Памирлик кыргыздар Түркияга кайсы жылы көчүп барышкан?

- А) 1982-ж. августта В) 1980-ж. июлда
- В) 1981-ж. августта Г) 1985-ж. июнда

3- тапшырма.

1884-ж. 22- майда Ново- Маргелан (азыркы Фергана) шарындагы Кытай менен Россиянын ортосундагы түзүлгөн келишимдин мааниси: _____

4-тапшырма. Кыргыздардын Памирди мекендеп калышы жөнүндө санжырада

кандайча айтылат: _____

5- тапшырма. Таблица менен иштегиле

Качан?	Кайда?	Эмне болгон?
1982-ж. 3- августта		
1992-ж. августта	Бишкекте	Эренек Красноярскиге кол салат
1993-ж.		“Отган Памирдиндеги кыргыздар” деген Реми Дордун эмгеги

